

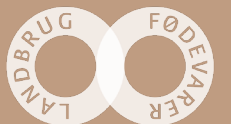
Potentialet for biodiversitet ved udtagning af lavbundsjord

Winnie Heltborg, Specialkonsulent, SEGES

SEGES

Promilleafgiftsfonden for landbrug

STØTTET AF

Naturprojekter på kulstofholdige lavbundsarealer - Lavbundsprojekter

Udtagning af lavbundsjorder

Udtagning af lavbundsjorder bidrager både til sikring af biodiversitet, reduktion af kvælstofudvaskning og lavere udledning af drivhusgasser.

Kilde: Miljøministeriet, Miljøstyrelsen mst.dk

Noget af det bedste i verden

Projekterne gennemføres ved at indstille landbrugsproduktionen og hæve vandstanden i projektområdet

- Skal være på kulstofholdige lavbundslande
- Som udgangspunkt også i hoved- og delvandoplande med et kvælstofreduktionsbehov
- Og/eller indenfor, eller i tilknytning til Natura 2000-områder

Udpeges og prioriteres efter CO₂, N-red samt indirekte natureffekter "Gør tilstødende naturområder mere robuste"!

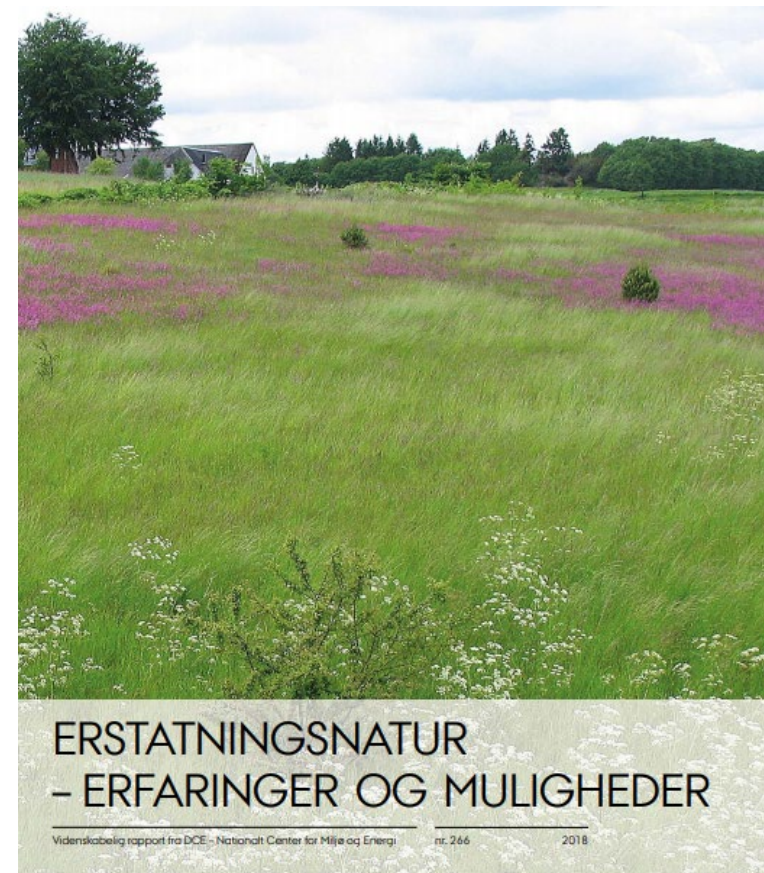

Kan lavbundsprojektområderne ikke i sig selv bidrage direkte til natur- og biodiversitetsmål?

Vigtigste forudsætninger for en succesfuld udvikling af erstatningsnatur på tidligere dyrkede marker er:

- *at næringsindholdet i jorden er naturligt lavt*
- *at der findes egnede spredningskilder i nærområdet*
- *at der ikke udsås kulturgræs eller udplantes eksotiske buske og træer*
- *at arealet forstyrres regelmæssigt, fx ved græsning eller høslæt*
- *at der er substrater som blomster og møg til insekter og svampe*
- *at hydrologien er naturlig*

Kilde: Nygaard, B., Oddershede, A. og Høye, T.T. 2018. Erstatningsnatur - erfaringer og muligheder. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 186 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 266

Indsatser, der kan gennemføres for at skabe ny beskyttet natur?

- *Nedbringelse af næringsstoffer*
- *Genopretning af naturlig hydrologi*
- *Opbryd plantedækket*
- *Pleje i form af græsning og høslæt*
- *Landskabsmæssig sammenhæng*
- *Genopretning af naturlige økologiske processer*

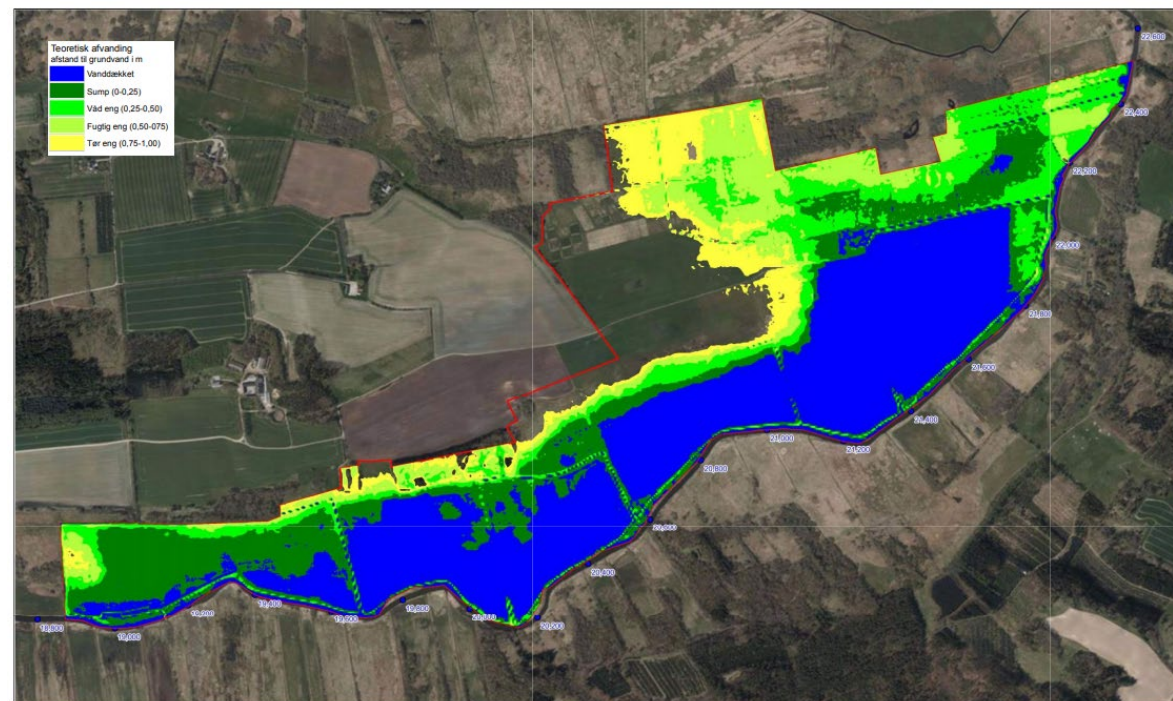
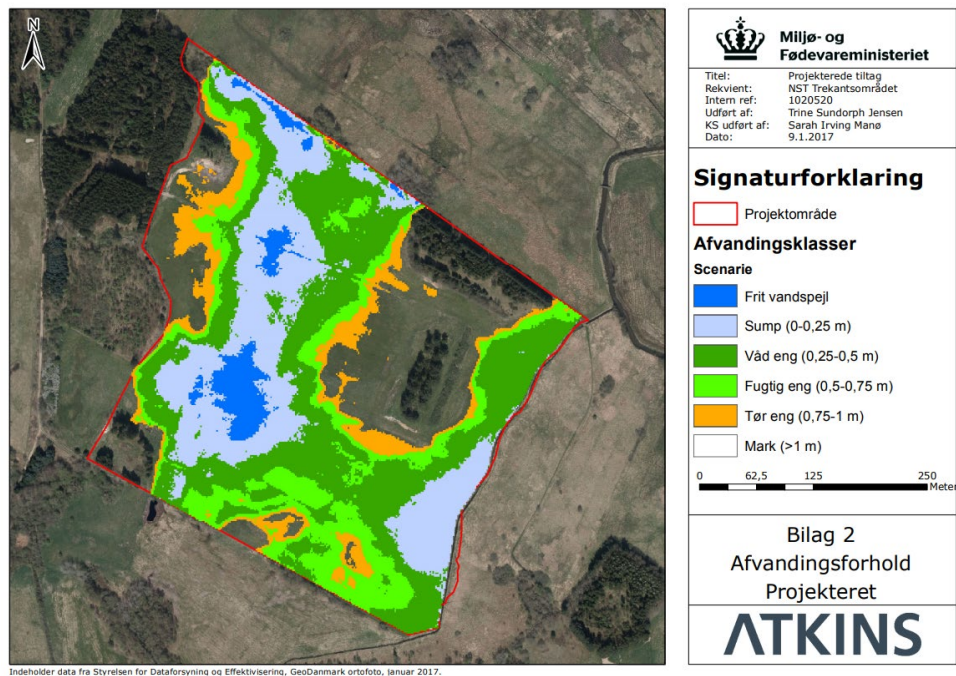
Kilde: Nygaard, B., Oddershede, A. og Høye, T.T. 2018. Erstatningsnatur - erfaringer og muligheder. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 186 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 266

Er det en bold, der er værd at gå efter?

Er vi ikke nødt til at se nærmere på mulighederne og understøtte dem – når store arealer hensættes varigt til natur?

To forskelligartede projekter

- Runkenbjerg Lavbundsprojekt
- Heltzen pumpelag og enge

Naturstyrelsen Himmerland
Lavbundsprojekt Heltzen Pumpelag og Enge
Afvanding med projekt - 2016 årsmiddel

COWI 14.10.2017

Udgangspunktet

Gode forudsætninger for at genskabe natur	Runkenbjerg	Heltzen pumpelag og enge
at næringsindholdet i jorden er naturligt lavt	Nej, men Området rummer lidt randarealer, småbeplantninger og en smule beskyttet natur på sandet jord, hvor næringsindholdet er lavt.	Nej, men Området rummer lidt randarealer, småbeplantninger og lidt beskyttet natur
at der findes egnede spredningskilder i nærområdet	Ja, men ikke overvældende mange beskyttede arealer i det umiddelbare nærområde. På lidt større skala er der meget ekstensiv arealanvendelse, Natura 2000, fredede og ekstensivt anvendte arealer, der kan udgøre spredningskilder.	Ja, herunder beskyttet natur i området. Området er beliggende indenfor et Natura 2000-område.
at der ikke udsås kulturgræs eller udplantes eksotiske buske og træer	Der er sået græs	Der er sået græs og korn.
at hydrologien er naturlig.	Drænet	Drænet og pumpet

To forskelligartede projekter

- Runkenbjerg Lavbundsprojekt

- Heltzen pumpelag og enge

Indsatser

Indsatser	Sker/kan indsatserne gennemføres ved lavbundsprojektet?	
Nedbringelse af næringsstoffer	Langsom, Ved vådlægning frigives og omsættes næringsstoffer dette vil lede til en langsom nedbringelse af næringsstoffer ved denitrifikation, udvaskning og immobilisering (i jord og biomasse)	Dyrkning opgives og arealerne vådlægges. Der tilføres dog næringsstoffer fra oplandet og Nørreåen til området. Det er vanskeligt at skønne hvad nettobalancen af næringsstofferne bliver. Det er dog muligt at næringsstoffniveauet ikke eller kun meget langsomt nedbringes.
Græsning og høslæt	Græsning gennemføres frivilligt på hele arealet. Dyretrykket er lavt.	Det er etableret frivillig hegning og afgræsning på den del af arealet, der ikke oversvømmes eller er meget vådt. Lodsejer/dyreholder overvejer at indstille afgræsningen.
Genopretning af naturlig hydrologi	Ja	Ja, med afværgeforanstaltninger
Opbryd plantedækket	Nej, men vådlægning	Nej, men vådlægning
Landskabsmæssig sammenhæng	Området har en lidt beskeden størrelse og tilknytning til beskyttede naturarealer, hvor der kan ske sammenbinding. Der er ikke samhegnet Området rummer dog allerede i sig selv en variation i topografi og hydrologi, der muliggør helårsafgræsning.	Området er meget stort, men en stor del er også et relativt sammenhængende og ret fladt sø og vådområde, der ikke afgræsses og er ret utilgængeligt. Ingen samhegning.
Genopretning af naturlige økologiske processer		Indgår i MUFJO

Foreløbige udvikling...

Arealet i Heltzen er ikke detailregistreret, men diversiteten var mere beskeden og stærkt domineret af høje græsarter. Foto: Winnie Heltborg

Arealet i Runkenbjerg har allerede et naturtilstandsindex på 0,69 svarende til en **god naturtilstand**. Artsindexet er på 0,61 og strukturindexet på 0,8. Foto: Winnie Heltborg

SEGES

Kær, sumpskov/elleskov og/eller højmose?

Foto: Winnie Heltborg

Foreløbige opdagelser....

- Arealerne er ret våde og sumpede når der optimeres på klimaindsats
- Billedet af mulighederne/potentialet for natur på kort og lang sigt under forskellige forudsætninger er noget uklare
 - Forudsætningerne er meget forskellige og erfaringerne begrænsede
- En begrænset del af indsatserne, der fremmer naturen er en integreret del af ordningen
- Arealerne forberedes ikke som sådan effektivt til biodiversitetsmål
- Mulighederne for at bringe indsatserne i spil er udfordret af ganske komplicerede regler og tilskudsordninger som lodsejere selv skal navigere mellem

Arbejder mod..:

- At kunne give lodsejeren mere klare forventninger til udkommet under de forskellige forhold
- At kunne oplyse lodsejerne om hvilke indsatser, der kan bringes i spil for at indfri forskellige potentialer
- At kunne rådgive om, hvordan indsatserne kan gennemføres i overensstemmelse med regler og tilskud
- At inddrage diverse interessenter i at arbejde for større klarhed og bedre muligheder...
 - Lokal tilpasning, integrerede virkemidler
- At skabe motivation for at gøre/sikre en indsats
- ...?

Noget at leve af. Noget at leve for.

Foto: Winnie Heltborg

